

Кушнєров Віталій Миколайович,
аспірант наукової лабораторії
дослідження проблем досудового
розслідування Національної академії
внутрішніх справ

ОБЧИСЛЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ СТРОКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Особливості процесуальних строків полягають у тому, що закон закріплює їх межі (час початку перебігу строків та їх завершення), правила обчислення та продовження строків, їх поновлення та відмови у поновленні, наслідки пропуску строків тощо. Визначаючи межі кожного процесуального строку, закон встановлює максимальну тривалість проміжку часу, протягом якого учасники кримінального провадження зобов'язані (мають право) прийняти процесуальне рішення або вчинити процесуальні дії. Його мінімальна тривалість законом не обмежується та покладається на розсуд учасника кримінального провадження, який приймає процесуальне рішення або вчиняє процесуальні дії, у залежності від обставин конкретного кримінального провадження.

О. Р. Михайленко справедливо відзначає, що закон не отожднює початок перебігу строку з початком його обчислення [1, с. 62]. При визначенні моменту, з якого починається обчислення процесуального строку, потрібно чітко встановити момент, з якого починається його перебіг. Відповідно до ч. 5 ст. 115 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України, при обчисленні днями і місяцями всіх процесуальних строків, за винятком строків тримання під вартою та строків проведення стаціонарної психіатричної експертизи, не береться до уваги той день, від якого починається строк. Аналогічним чином при обчисленні процесуального строку годинами не береться до уваги та година, від якої починається строк. У цих випадках у процесуальні строки, які обчислюються годинами, не включається перша неповна година, а у процесуальні строки, які обчислюються днями і місяцями, – перший неповний день. Тобто момент початку процесуального строку настає раніше, ніж момент початку його обчислення. При обчисленні строків тримання під вартою та строків проведення стаціонарної психіатричної експертизи момент початку процесуального строку та момент початку його обчислення співпадають, оскільки вони обчислюються з моменту

фактичного затримання, взяття під варту чи поміщення до відповідного медичного закладу.

Частина 1 ст. 115 КПК України закріплює, що строки, встановлені цим Кодексом, обчислюються годинами, днями і місяцями. В окремих випадках закон передбачає процесуальні строки, тривалість яких визначається у добах і роках. Наприклад, відповідно до ч. 1 ст. 597 КПК України, за клопотанням компетентного органу іншої держави особа, щодо якої буде направлений запит про перейняття кримінального провадження, може триматися під вартою на території України не більш ніж сорок діб. Згідно з ч. 1 ст. 289 КПК України, якщо протягом року з дня передачі особи на поруки колективу підприємства, установи чи організації вона не виправдає довіру колективу, ухилитиметься від заходів виховного характеру та порушуватиме громадський порядок, загальні збори відповідного колективу можуть прийняти рішення про відмову від поручительства за взяття ними на поруки особу. Процесуальні строки, тривалість яких визначається у добах, підлягають переведенню у дні, а строків, тривалість яких визначається роками, – у місяці, з подальшим обчисленням за відповідними правилами, встановленими ч. 3–7 ст. 11 КПК України.

В окремих випадках закон визначає строки вказівкою на юридично значиму подію, яка підлягає настанню у конкретному кримінальному провадженні та тягне за собою виникнення, зміну або припинення кримінально-процесуальних відносин. Наприклад, до початку апеляційного розгляду особа, яка подала апеляційну скаргу, має право змінити та/або доповнити її (ч. 3 ст. 403 КПК України).

Частини 2–4 ст. 115 КПК України визначають загальні правила обчислення процесуальних строків годинами, днями і місяцями, що диференціюються у відповідності до величин часу, за допомогою яких вони підлягають обчисленню.

У ч. 4 ст. 115 КПК України стосовно процесуальних строків, які обчислюються місяцями, використовується термін «відповідне число останнього місяця». Оскільки за загальним правилом при обчисленні процесуальних строків місяцями не береться до уваги той день, від якого починається строк, то відповідним числом останнього місяця потрібно вважати число, з якого починається обчислення строку. У випадку, якщо місяць, на який припадає закінчення процесуального строку, не має такого числа, то відповідним числом останнього місяця необхідно вважати останнє число цього місяця. У випадку, якщо закінчення процесуального строку припадає на неробочий день, відповідним числом останнього місяця потрібно вважати наступний за

ним робочий день. Виняток із загальних правил обчислення процесуальних строків складають строки тримання під вартою та строки перебування в медичному закладі під час проведення стаціонарної психіатричної експертизи, оскільки вони обчислюються з моменту фактичного затримання, взяття під варту чи поміщення до відповідного медичного закладу.

Частина 6 ст. 115 КПК України пов'язує закінчення процесуальних строків вчинення дій у суді або в органах досудового розслідування із закінченням робочого дня в цих установах. Тривалість робочого дня у судах та органах досудового розслідування встановлюється підзаконними нормативними актами і правилами внутрішнього трудового розпорядку. Так, у судах загальної юрисдикції встановлений восьмигодинний робочий день, який триває з восьмої до сімнадцятої години з перервою з дванадцятої до тринадцятої години. Тому граничною межею для виконання дій у суді виступає встановлений час закінчення робочого дня. При визначенні моменту закінчення робочого дня потрібно враховувати норму ч. 1 ст. 53 Кодексу законів про працю (далі – КЗпП) України, відповідно до якої напередодні святкових і неробочих днів тривалість роботи працівників скорочується на одну годину як при п'ятиденному, так і при шестиденному робочому тижні [2].

Перерва при обчисленні процесуальних строків не допускається, що зумовлює включення до них вихідних і святкових днів, а при обчисленні строку годинами - і неробочого часу. Чинне трудове законодавство оперує поняттями «вихідні дні» та «святкові і неробочі дні», які визначаються ст. 67 і 73 КЗпП України. Зокрема, для судів та органів досудового розслідування встановлюється п'ятиденний робочий тиждень з двома вихідними днями на тиждень (ч. 1 ст. 67 КЗпП України). Загальним вихідним днем є неділя (ч. 2 ст. 67 КЗпП України), а другий вихідний день (субота) встановлюється підзаконними нормативними актами і правилами внутрішнього трудового розпорядку. Частина 1 ст. 73 КЗпП України закріплює перелік святкових днів.

У разі, якщо закінчення процесуального строку припадає на святковий, неробочий або вихідний день, він автоматично продовжується, і останнім днем цього строку вважається наступний за ним робочий день. При цьому потрібно враховувати норму ч. 3 ст. 67 КЗпП України, відповідно до якої у випадку, коли святковий або неробочий день збігається з вихідним днем, вихідний день переноситься на наступний після святкового або неробочого. Такі правила не підлягають застосуванню при обчисленні строків тримання

під вартою та перебування в медичному закладі під час проведення стаціонарної психіатричної експертизи.

Отже, у КПК України закріплено, що процесуальні строки обчислюються годинами, днями і місяцями або визначаються вказівкою на подію. Положення КПК України чітко закріплюють правила їх обчислення та вимоги щодо їх додержання.

Список використаних джерел

1. Михайленко О. Р. Сутність та проблемність часових параметрів у кримінальному процесі. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2008. № 2. С. 58–64.

2. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.

Грищенко Олександр Володимирович,
заступник завідувача лабораторії
дослідження, сертифікації зброї та обліку –
завідувач відділу сертифікації зброї
Державного науково-дослідного експертно-
криміналістичного центру МВС України

БАЛІСТИЧНИЙ ОБЛІК У СТРУКТУРІ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ОБЛІКУ ЕКСПЕРТНОЇ СЛУЖБИ МВС УКРАЇНИ

Балістичний облік є одним із видів криміналістичного обліку, що входить до системи криміналістичної реєстрації (галузі криміналістичної техніки), котра, в свою чергу входить до системи науки криміналістики, основними функціями якої є інформаційне та техніко-криміналістичне забезпечення вирішення завдань кримінального судочинства.

Функціонування балістичного обліку (зосередження, систематизація, порівняльні ідентифікаційні дослідження об'єктів обліку – куль та гільз зі слідами зброї) здійснюється фахівцями із використанням спеціальних знань та криміналістичної техніки розроблених (або пристосованих) для вирішення завдань судової балістики (галузі криміналістичної техніки).

Тому функціонування балістичного обліку базується на законах, принципах, методах та засобах науки криміналістики в цілому, криміналістичної техніки як її частини, її окремих галузей: судової балістики та криміналістичної реєстрації.